

ИЗВЈЕШТАЈ

о оијени подобности теме, кандидата и ментора за израду докторске дисертације

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

Орган који је именовао комисију: Наставно-научно вијеће Филозофског факултета Универзитета у Бањој Луци.

Датум именовања комисије: 06.10.2016.

Број одлуке: 07/3.1820-6/16

Састав комисије:

1.	Латиновић Горан	Доцент	Историја, Национална историја
	Презиме и име	Звање	Научно поље и ужа научна област
	Филозофски факултет Универзитета у Бањој Луци	Предсједник	
	Установа у којој је запослен-а		Функција у комисији
2.	Бјелица Слободан	Ванредни професор	Историја, Историја Југославије
	Презиме и име	Звање	Научно поље и ужа научна област
	Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду	Члан	
	Установа у којој је запослен-а		Функција у комисији
3.	Васић Драгиша	Доцент	Историја, Помоћне историјске науке
	Презиме и име	Звање	Научно поље и ужа научна област
	Филозофски факултет Универзитета у Бањој Луци	Члан	
	Установа у којој је запослен-а		Функција у комисији

II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

- Име, име једног родитеља, презиме: **Зоран (Миленко) Пејашиновић**
- Датум рођења: 20. 04. 1968. Мјесто и држава рођења: Бања Лука, РС, БиХ

II.1 Основне студије

Година уписа: 1991. Година завршетка: 1997. Просјечна оцјена током студија: 7.95

Универзитет: Универзитет у Новом Саду

Факултет/и: Филозофски факултет

Студијски програм: Историја

Звање: Професор историје

II.2 Мастер или магистарске студије

Година уписа: 2007. Година завршетка: 2016. Просјечна оцјена током студија: 9.40

Универзитет: Универзитет у Бањој Луци

Факултет/и: Филозофски факултет

Студијски програм: Историја

Звање: Магистар историјских наука

Научна област: Национална историја

Наслов завршног рада: Вако Глушац – живот и дјело

II.3 Докторске студије

Година уписа: 2016.

Факултет/и: Филозофски факултет Универзитета у Бањој Луци

Студијски програм: Историја (НАПОМЕНА: Докторат пријављен по старом програму)

Број ЕЦТС до сада остварених:

Просјечна оцјена током студија:

П.4 Приказ научних и стручних радова кандидата

Р. бр.	Аутори, наслов, издавач, број страница	Категорија ¹
1.	Зоран Пејашиновић, <i>Бан Милосављевић. Прича о човјеку који је Бањој Луци обистинио име</i> , Бања Лука, Народна и универзитетска библиотека Републике Српске, 2004, 193 стр.	Научна монографија

Кратак опис садржине:

Аутор је истражио и написао до сада најпотпунију биографију Светислава Милосављевића, првог бана Врбаске бановине. Монографија је написана на основу извора из неколико архива, као и на основу разноврсне литературе. Из биографије се види да је Светислав Тиса Милосављевић рођен у Нишу 1882. године. Основну школу и гимназију учио је у родном граду, а Војну школу и Војну академију у Београду. Службовао је у Нишу и Београду. Учествовао је у српским ослободилачким ратовима (1912–1918), током којих је обављао различите командне дужности. Издржао је повлачење преко Албаније, а по окончању рата 1918. добио је чин пуковника. Службовао је у Земуну, Панчеву и Београду, а 1925. унапријеђен је у чин генерала. Био је начелник Саобраћајног одељења Главног генералштаба, предавао је на Војној академији и био министар саобраћаја у два мандата. На челу Врбаске бановине налазио се четири и по године (1929–1934). У том периоду у Бањој Луци основани су Позориште и Музеј, а саграђени су Бански двор, Банска палата, зграда данашњег Народног позоришта, Соколски дом, Хигијенски завод и низ стамбених зграда. Написао је неколико књига, као и мемоаре. Умро је у Београду 1960. године.

У својим мемоарима, који су коришћени као један од извора при писању монографије, бан Милосављевић посвједочио је да му је краљ Александар I Карађорђевић рекао, приликом давања упустава пред одлазак на дужност у Бању Луку, да у Врбаској бановини живе најбољи Срби у погледу љубави према отаџбини и патриотизма уопште. Бан Милосављевић написао је да му је 1929. године Бања Лука личила на веће славонско село. Четири и по године које је провео на челу Банске управе Врбаске бановине представљају један од најзначајнијих периода у новијој историји Бање Луке. Поред осталог, дошло је до успона у друштвеном и културном животу града, што је уочљиво и на примјеру интензивираног дјеловања бројних удружења и клубова.

Рад припада проблематици докторске дисертације: ДА НЕ ДЈЕЛИМИЧНО

Р. бр.	Аутори, наслов, издавач, број страница	Категорија
2.	Зоран Пејашиновић, <i>Национална историја Босне и Херцеговине и Републике Српске</i> , Приручник за полагање стручног испита за туристичке водиче, Бања Лука, Министарство трговине и индустрије Републике Српске и Туристичка организација Републике Српске, 2006, стр. 15–60.	Прегледни рад

Кратак опис садржине:

¹ Категорија се односи на оне часописе и научне скупове који су категорисани у складу са Правилником о публиковању научних публикација („Службени гласник РС“, бр. 77/10) и Правилником о мјерилима за остваривање и финансирање Програма одржавања научних скупова („Службени гласник РС“, бр. 102/14).

Историја Републике Српске и историја Босне и Херцеговине, односно простора који оне обухватају, од средњег вијека до савременог доба, прожете су бурним политичким и војним дешавањима. Апсурдно звучи, али је тачно, да је иза ратова, посебно током 19. и 20. вијека, у великој мјери ипак остало сачувано богато културно наслеђе. Након римског и византијског периода, самосталне јужнословенске државе прошли су кроз успоне и падове, док их у 15. вијеку није потчинило Османско царство, а њега је тек 1878. замјенила Хабсбуршка монархија. Посебно је значајан период југословенске државе, монархије (1918–1941) и социјалистичке републике (1945–1991), као и период Другог свјетског рата (1941–1945). На подручју Републике Српске и Босне и Херцеговине прожимају се културни појасеви: средњоевропски, оријентални, приморски и патријархални, као најдоминантнији. Аутор је дао занимљив и релативно садржајан историјски преглед.

Рад припада проблематици докторске дисертације: ДА НЕ ДЈЕЛИМИЧНО

Р. бр.	Аутори, наслов, издавач, број страница	Категорија
3.	Зоран Пејашиновић, <i>Међе Кочићевог живота</i> , О Кочићу за Кочића: зборник радова (приредио Ранко Прерадовић), Бања Лука, СПКД „Просвјета” – Градски одбор Бања Лука, Завичајно друштво „Змијање” и Књижевна заједница „Васо Пелагић”, 2007, стр. 113–122.	Научни рад

Кратак опис садржине:

Петар Кочић рођен је у Стричићима код Бање Луке 1877. Био је српски пјесник, писац и народни трибун. Покренуо је лист *Отаџбина* у Бањој Луци. Аустроугарске власти су га прогониле, због његовог позивања на непоштедну борбу против остатака феудализма. Исмијавао је аустроугарску власт кроз своја књижевна дјела, односно кроз политичко-социјалне сатире. Психички сломљен, умро је у Београду 1916. Његов живот и дјело имали су значајан утицај на друштвена и културна дешавања након 1918. Аутор се превасходно бавио прецизним датирањем Кочићевог рођења и смрти, с обзиром на забуне које постоје. Он је анализирао све доступне изворе и указао на узроке одређених противурјечности, а затим закључио када је тачно рођен и када је тачно умро српски народни трибун.

Рад припада проблематици докторске дисертације: ДА НЕ ДЈЕЛИМИЧНО

Р. бр.	Аутори, наслов, издавач, број страница	Категорија
4.	Зоран Пејашиновић, <i>Театар под ореолом краља Петра. Камичак за мозаик бањолучког позоришта</i> , Гласник Удружења архивских радника Републике Српске, бр. 1, Бања Лука, Удружење архивских радника Републике Српске, 2009, стр. 367–372.	Научни рад

Кратак опис садржине:

Историја бањолучког Позоришта, односно објекта у којем је од 1934. године била смјештена најважнија културна установа Врбаске бановине, углавном је позната. Међутим, неке појединости, на први поглед без нарочитог значаја, остале су изван интересовања истраживача бањолучког Позоришта. Аутор је уочио да је једна од тих занимљивости свакако и чињеница да се кроз историју тог храма културе провлачи име краља Петра I Карађорђевића, од друштва са његовим именом, које је учествовало у финансирању градње зграде Позоришта, преко натписа на фасади, спомен собе Петра Мркоњића (са његовим портретима), званичног назива театра, до библиотеке са истим именом, и на крају, краљеве бисте која је до 1937. красила хол тог здања.

Рад припада проблематици докторске дисертације: ДА НЕ ДЈЕЛИМИЧНО

Р. бр.	Аутори, наслов, издавач, број страница	Категорија
5.	Зоран Пејашиновић, <i>Антисемитска кампања у листу Време 1940. године</i> , Култура полиса, год. VI, бр. 11–12. Нови Сад, Култура Полис, 2009, стр. 667–676.	Научни рад

Кратак опис садржине:

С обзиром на специфичности које су постојале током историјског развоја европских друштава, најприхватљивија је подјела на традиционални и модерни антисемитизам. При разматрању антисемитизма у југословенској држави, треба имати у виду да је он био јаче изражен у дијеловима Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца / Југославије који су раније припадали Хабсбуршкој монархији, него у дијеловима који су припадали Краљевини Србији. Антисемитизам у југословенској држави до тридесетих година 20. вијека углавном се испољавао у виду повремених вербалних инцидената у малобројним антисемитским листовима и публикацијама. Међутим, заостравање међународних односа тридесетих година, почетак Другог светског рата 1939. и притисци којима је била изложена југословенска држава, тјерали су њену владу да се прилагођава окружењу, у којем су све државе, осим Грчке, биле увеле антијеврејске законе. У таквим околностима, југословенска влада издала је двије антијеврејске уредбе 1940. године. У том смислу, аутор посматра и антисемитску кампању у листу *Време*, која је требало да припреми јавно мнење да прихвати те уредбе.

Рад припада проблематици докторске дисертације: **ДА**   **НЕ**   **ДЈЕЛИМИЧНО**

Р. бр.	Аутори, наслов, издавач, број страница	Категорија
6.	Зоран Пејашиновић, <i>Избор другог бана Врбаске бановине: камарила против Крајине</i> , Гласник Удружења архивских радника Републике Српске, бр. 2, Бања Лука, Удружење архивских радника Републике Српске, 2010, стр. 311–316.	Научни рад

Кратак опис садржине:

Након нешто више од четири године успешног рада у Бањој Луци и Врбаској бановини, Светислав Тиса Милосављевић увучен је почетком 1934. године у кадовске калкулације краља Александра I Карађорђевића, који му је понудио мјесто министра саобраћаја Краљевине Југославије. Одлука Светислава Милосављевића да прихвати понуђену дужност, отворила је питање његовог наследника на мјесту бана Врбаске бановине. Аутор истиче да је бан Милосављевић предлагао краљу да на ту функцију буде именован Васо Глушац, ранији директор бањолучке Гимназије, односно начелник Провјетног одјељења Банске управе Врбаске бановине. Међутим, аутор је примијетио да је превагнуо утицај дворске камариле, па је за другог бана Врбаске бановине именован Драгослав Ђорђевић.

Рад припада проблематици докторске дисертације: **ДА**   **НЕ**   **ДЈЕЛИМИЧНО**

Р. бр.	Аутори, наслов, издавач, број страница	Категорија
7.	Зоран Пејашиновић, <i>Одејци Сарајевског атентата и Јулске кризе у штампи на простору данашње Хрватске</i> , Одејци: европска штампа о Сарајевском атентату и Јулској кризи, Бања Лука, Народна и универзитетска библиотека Републике Српске, 2014, стр. 48–77.	Прегледни рад

Кратак опис садржине:

Сарајевски атентат 28. јуна 1914. и криза до које је довео, а која је трајала до 28. јула 1914. и

аустроугарске објаве рата Србији, имали су изузетно снажан одјек у штампи ондашње Европе. Подручје данашње Хрватске припадало је Хабсбуршкој монархији, а штампа на том подручју, без обзира на провенијенцију, углавном је осудила атентат. Аутор је, на основу доступне штампе, анализирао текстове у вези са атентатом, настојећи да пружи додатно појашњење изнијетих ставова.

Рад припада проблематици докторске дисертације: ДА НЕ ДЛЕЛИМИЧНО

Р. бр.	Аутори, наслов, издавач, број страница	Категорија
8.	Зоран Пејашиновић и Илија Трнинић, <i>Ротари клуб Бања Лука 1934–1941. и 1999–2014.</i> , Бања Лука, Ротари клуб, 2014, 160 стр.	Годишњак

Кратак опис садржине:

Ротари је међународна организација пословних људи, а први ротари клуб основан је 1905. у Чикагу. У југословенској држави у периоду између два свјетска рата било је неколико ротари клубова, а у Бањој Луци је основан 1934, да би идуће године био примљен је у свјетску заједницу ротари клубова. Аутори пишу да је клуб дјеловао до 1941, а његов посљедњи предсједник био је Спиридон Боцарић. У социјалистичкој Југославији нису дјеловали ротари клубови, а кад је у посљедњој деценији 20. вијека започела обнова ротаријанства на подручју бивше Југославије, то је 1999. учињено и у Бањој Луци.

Рад припада проблематици докторске дисертације: ДА НЕ ДЛЕЛИМИЧНО

Да ли кандидат испуњава услове? ДА НЕ

III ПОДАЦИ О МЕНТОРУ/КОМЕНТОРУ

Биографија ментора:

Горан Латиновић рођен је 1977. године у Сарајеву. Дипломирао је историју на Филозофском факултету Универзитета у Бањалуци 2000. На истом факултету завршио је 2004. и постдипломске студије (смјер: Историја Југославије), одбравивши магистарску тезу *Српска православна црква у Босанској Крајини (1918–1941)*. Током 2004–2005. провео је једанаест мјесеци у САД (Универзитет Мериленда и Конгресна библиотека, Вашингтон). Докторску дисертацију *Југословенско-италијански економски односи (1918–1941)* одбранио је 2012. на Школи историјских наука Универзитета у Сан Марину, где је боравио четири пута по мјесец дана током 2009. и 2010. године, пратећи предавања у оквиру докторских студија. У истом периоду провео је пет мјесеци у Риму, истражујући у тамошњим архивима и библиотекама. Био је на постдокторском усавршавању на Универзитету у Стокхолму 2013–2014. Од 2001. запослен је на Филозофском факултету Универзитета у Бањалуци, где је биран за асистента (2001), вишег асистента (2006) и доцента (2012) на ужој научној области Национална историја. Покрива неколико обавезних и изборних предмета из Националне савремене историје на првом и другом циклусу студија историје. Од 2015. предаје и на Факултету политичких наука Универзитета у Бањалуци. Био је руководилац Студијског програма историје (2013–2015). За продекана за научноистраживачки рад и издавачку дјелатност Филозофског факултета изабран је 2015. године.

Радови из области којој припада приједлог докторске дисертације:

Р. бр.	Аутори, наслов, издавач, број страница
1.	Горан Латиновић, <i>Српска православна црква у Босанској Крајини (1918–1941)</i> , Бањалука, Бањалучка епархија СПЦ 2006, 158 стр.
2.	Горан Латиновић, <i>Српска православна епархија бихаћка (1924–1931)</i> , Епархија бихаћко-петровачка: први шематизам 2010, Босански Петровац, Бихаћко-петровачка епархија СПЦ 2011, стр. 53–74.
3.	Горан Латиновић, <i>Кратак преглед историје српског народа у Босанској Крајини</i> , Братство, бр. XVI, Београд, Друштво „Свети Сава” 2012, стр. 97–107.
4.	Горан Латиновић, <i>Територијална организација Српске православне цркве у Босанској Крајини (1900–2010)</i> , Зборник за историју Босне и Херцеговине, бр. 7, Београд, Одбор за историју БиХ при САНУ, 2012, стр. 321–333.
5.	Горан Латиновић, <i>Југославија и скандинашке земље (1918–1945): дипломатски, економски и културни односи</i> , Бањалука, Филозофски факултет Универзитета у Бањалуци, 2014, 238 стр.

Да ли ментор испуњава услове?

ДА

НЕ

IV ОЦЈЕНА ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ

IV.1 Формулација назива тезе (наслова)

БАЊАЛУЧКА ДРУШТВА И КЛУБОВИ (1918–1941)

Наслов тезе је подобан?

ДА

НЕ

IV.2 Предмет истраживања

Предмет истраживања предложене докторске дисертације односи се на националну историју савременог доба, односно на историју Бање Луке у периоду између два свјетска рата и на дјелатност свих просвјетних, културних, хуманитарних, привредних, националних, конфесионалних, спортских и других друштава и клубова који су у граду били активни, а који су својим радом утицали на развој града.

Предмет истраживања је подобан?

ДА

НЕ

IV.3 Најновија истраживања познавања предмета дисертације на основу изабране литературе са списком литературе

Историографска истраживања за вријеме социјалистичке Југославије углавном су заobilazila друштвену и културну историју Бање Луке у периоду између два свјетска рата, тј. од 1918. до 1941. Историчари који су писали о Бањој Луци махом су проучавали организацију и рад Комунистичке партије Југославије, односно њено дјеловање против личног режима краља Александра I Карађорђевића и владавине кнеза Павла Карађорђевића, након атентата у Марсеју 1934. Негативан однос према Краљевини Срба, Хрвата и Словенаца / Краљевини Југославији (1918–1941) имао је за посљедицу латентно ниподаштавање или у најмању руку прећуткивање бројних позитивних посљедица периода монархије, која је у великој мјери унаприједила живот у Бањој Луци, односно довела до успона града у оквирима тадашње државе. Историчари који су се у периоду социјалистичке Југославије (1945–1991) занимали за историју Бање Луке и Босанске Крајине, махом су се бавили периодом Другог свјетског рата (1941–1945) или рјеђе периодом аустроугарске окупације (1878–1918). Изузетак чини докторска дисертација Перка Војиновића *Врбаска бановина у политичком систему Краљевине Југославије*, одбрањена 1979, али је и она објављена тек 1997. године. Иако је архивска грађа о Бањој Луци и Босанској Крајини, односно Врбаској бановини, била срећена и доступна, разлози идеолошке природе стајали су на путу потенцијалним истраживачима периода југословенске монархије. Нове политичке околности након 1991. омогућиле су слободнији приступ темама које су до тада биле маргинализоване, па се појавио низ историографских радова о Бањој Луци и Босанској Крајини у периоду између два свјетска рата. Међу првима објављена је књига Драгана Давидовића о Саворној цркви у Бањој Луци од 1925. до 1941. године (1991), а затим низ дјела Ђорђа Микића, објављених у временском распону од 1992. до 2005, а која се баве историјом града и области, укључујући просвјетна и културна удружења. Важно је напоменути и монографију Зорана Пејашиновића о бану Милосављевићу (2004), као и књигу Горана Латиновића о Српској православној цркви у Босанској Крајини (2006). Дакле, јединствена и свеобухватна студија о бројним друштвима и клубовима у Бањој Луци од 1918. до 1941, која би укључила и бројне, до

сада занемарене аспекте, не постоји и она тек треба да буде написана, као важан допринос друштвеној и културној историји Срба и осталих народа у Бањој Луци и Босанској Крајини. Осим архивске грађе, кандидат ће анализирати сљедећу литературу:

- Бајалица Димитрије, *Учитељска школа у Бањој Луци за време шестојануарске диктатуре*, Бања Лука у новијој историји (1878–1945). Зборник радова са научног скупа одржаног у Бањој Луци од 18. до 20. новембра 1976. године, Сарајево 1978, стр. 380–397.
- *Бања Лука* (фотомонографија), Бања Лука 1990.
- Бијелић Стојан, *Казивања паметара о прошлости Бање Луке и Крајине*, Бања Лука 1996.
- Бесаровић Рајко, *Неки значајнији моменти у културном развитку Бање Луке 1878–1918*, Бања Лука у новијој историји (1878–1945). Зборник радова са научног скупа одржаног у Бањој Луци од 18. до 20. новембра 1976. године, Сарајево 1978, стр. 83–104.
- Боцарић Шпиро, *Босанска Крајина*, Народна одбрана, Београд 28. фебруар 1940, стр. 275.
- Боцарић Шпиро, *Из етнографије Босанске Крајине*, Гласник Југословенског професорског друштва, Београд, јул-август 1934, стр. 959–962.
- Боцарић Шпиро, *Орнаментика Врбаске бановине*, Бања Лука 1997.
- Вицић Сњежана и Вицић Драган, *Поздрав из Бањалуке: Бањалука на старим разгледницама*, Бањалука 2006.
- Војиновић Перко, *Врбаска бановина у политичком систему Краљевине Југославије*, Бања Лука 1997.
- Војиновић Перко, *Културно друштво „Змијање“ за подизање споменика Петру Кочићу у Бањалуци*, Развитак, Београд, јануар-фебруар 1973, стр. 70–78.
- Војиновић Перко, *Муслиманска просветно-културна друштва у Бањој Луци 1918–1941*, Зборник крајишних музеја, VI, Бања Лука 1973, 191–201.
- Давидовић Драган, *Саборна црква у Бањалуци 1925–1941*, Бањалука 1991.
- Дамјановић Данка, *Сликано пером*, Бања Лука 2000.
- Данон Јаков и Стошић Верица, *Мемоари на холокауст Јевреја Босанске Крајине*, Бања Лука 2010.
- Димић Љубодраг, *Бан Светислав Тиса Милосављевић, културне прилике и културна политика у Врбаској бановини 1929–1934*, Светислав Тиса Милосављевић. Зборник Округлог стола одржаног у Бањалуци 2004, Бањалука 2005, стр. 151–174.
- Димић Љубодраг, *Културна политика Краљевине Југославије 1918–1941*, I–III, Београд 1997.
- Дрча Данило, *Друштво „Змијање“*, Књижевна Крајина, бр. 1, Бања Лука 1931, стр. 40.
- Јанковић Милан, „Слобода“ и „Југославија“, Београд 1939.
- Јеловац Вук, *Бања Лука у прошлости*, Бања Лука 1960.
- Кандић Борис, *Почеци стручног образовања у Бањалуци. Државна трговачка академија и Друштво трговачких академичара школске године 1931/1932 – 1940/1941*, Путеви, бр. 3, Бања Лука 1975, стр. 235–245.
- Кулунџија Радмила, *Многаја љета. Српско пјевачко друштво „Јединство“ Бања Лука (1883–1941) и (1992–2002)*, Бања Лука 2002.
- Кумарић Матко, *Монографија Врбаске бановине*, Бања Лука 1931.
- Лазаревић-Ковачевић Надежда, *К'о леп сан. Златно доба грађанске Бањалуке*, Бањалука 2014.
- Латиновић Горан, *Кратак преглед историје српског народа у Босанској Крајини*, Братство, бр. XVI, Београд 2012, стр. 97–107.
- Латиновић Горан, *Српска православна црква у Босанској Крајини (1918–1941)*, Бањалука 2006.
- Лукач Душан, *Бања Лука и околица у рату и револуцији 1941–1945*, Бања Лука 1968.
- Мачкић Зоран, *Руска колонија у Бањој Луци 1941–1945*, Гласник Удружења архивских

радника Републике Српске, бр. 4, Бања Лука 2012, стр. 229–254.

- Маџар Божидар, *Просвјета. Српско културно и просвјетно друштво 1902–1949*, Српско Сарајево 2001.
- Микић Ђорђе, *Бањалука. Култура грађанског друштва*, Бањалука 2004.
- Микић Ђорђе, *Бања Лука на Крајини хвала*, Бања Лука 1995.
- Микић Ђорђе, *Српска читаоница у Бањој Луци 1868–1941. године (слова, сводови, читаоничари)*, Бања Лука 1999.
- Микић Ђорђе, *Српско јевачко друштво „Јединство“ у Бањој Луци (1893–1941)*, Бања Лука, 1992.
- Микић Ђорђе, *Српско просвјетно и културно друштво Просвјета у Бањој Луци 1902–1949*, Бања Лука 2005.
- Милановић Бранко, *Књижевна настојања у Бањој Луци између два рата*, Бања Лука у новијој историји (1878–1945). Зборник радова са научног скупа одржаног у Бањој Луци од 18. до 20. новембра 1976. године, Сарајево 1978, стр. 550–559.
- Милосављевић Т. Светислав, *Сусрети са краљем 1929–1934*, Бања Лука 1996.
- Михаиловић Добротлава, *Коло српских сестара Бања Лука*, Календар Кола српских сестара за приступ 1940. годину.
- Обрадовић Бранко, *Библиографија серијских публикација (новина и часописа) у Босанској Крајини 1906–1941*, Историјски зборник, Бања Лука 1980, стр. 188–196.
- Папић Лимун, *Бањалучки спортски клуб „БСК“ 1932–1982*, Бања Лука 1983.
- Пејановић Ђорђе, *Књижевни и политички листови у Босанској Крајини*, Гласник Југословенског професорског друштва, св. 10–12, Београд 1934, стр. 974–990.
- Пејашиновић Зоран, *Бан Милосављевић. Прича о човјеку који је Бањој Луци обистио име*, Бања Лука 2004.
- Пејашиновић Зоран, *Петрашин од бронзе*, Бања Лука 2003.
- Пејашиновић Зоран и Трнинић Илија, *Ротари клуб Бања Лука 1934–1941. и 1999–2014*, Бања Лука 2014.
- Пувачић Златко, *Стара Бања Лука*, Београд 2001.
- Равлић Александар, *Бањалука у прошлости*, Бањалука 2002.
- Рисојевић Ранко, *Владо С. Милошевић – један вијек*, Бања Лука 2001.
- Сто година бањалучке Гимназије, Бања Лука 1996.
- Стојнић Бојан, *Штампа и штампарије у Бањој Луци до 1941*, Бања Лука 2006.
- Стојнић Бојан, *Штампа у Босанској Крајини*, Бања Лука 2016.
- Учителјска школа у Бањалуци 1925–1972, Бања Лука 1991.
- Чубриловић Бранко, *Петар Коцић и његово доба*, Бања Лука – Загреб 1934.
- Џаја Мато, *Бањалучка Реалка*, Бања Лука 1975.
- Шајновић Драган, *Музички живот у Бањој Луци од аустро-угарске окупације до Другог светског рата 1878–1941*, Бања Лука 1983.

Избор литературе је одговарајући?

ДА

НЕ

IV.4 Циљеви истраживања

Након три и по вијека турске владавине и још четири деценије аустроугарске окупације, Бања Лука се 1918. нашла у саставу југословенске државе. По попису из 1921. у Бањој Луци живјело је око 18.000 становника. Осим Срба, у граду и његовој околини живјели су Хрвати, муслимани, Чеси, Словаци, Нијемци, Пољаци, Италијани и Јевреји, као и друге мањине, и сви су имали своја национално-конфесионална и/или просвјетно-културна друштва и клубове. У Бањој Луци дјеловала су и удружења основана у ранијем периоду,

али је након 1918. основан низ нових друштава и клубова. Увођењем личног режима краља Александра I Карађорђевића 1929. године и реорганизацијом територијално-административног уређења и државне управе, Бања Лука је постала једна од девет бановинских престоница, што је у њеном случају, а захваљујући прије свега предузимљивом бану Светиславу Милосављевићу, био снажан импулс укупном развоју града, укључујући и појаву нових друштава и клубова. Циљ истраживања јесте да буде анализирана, описана и представљена дјелатност свих просвјетних, културних, хуманитарних, привредних, националних, конфесионалних, спортских и осталих друштава и клубова у Бањој Луци од 1918. до 1941. године. Истраживање има за циљ да објасни каква је судбина стarih удружења, основаних за вријеме аустроугарске окупације, као и нових утемељених у југословенској држави, кад је у Бањој Луци бујао живот тих организација. У историјској науци, нека од тих удружења су позната и дијелом истражена, нека само дјелимично позната, а нека потпуно непозната. Разна друштва и клубови окупљали су становнике Бање Луке и имали су важну улогу у друштвеном и културном животу града, што је углавном било у сјенци досадашњих истраживања политичке и војне историје. Циљ истраживања јесте да попуни многе празнине које постоје у мозаику бањолучке прошлости, чиме би свеукупна историографска представа Бање Луке између два свјетска рата била потпунија, објективнија и изнијансиранија. Рад друштава и клубова једног града огледало је укупних друштвених и културних збивања тог града, па је циљ истраживања одговорити на бројна питања која се постављају у смислу бољег разумевања друштвене и културне историје Бање Луке.

Циљеви истраживања су одговарајући?

ДА

НЕ

IV.5 Хипотезе истраживања: главна и помоћне хипотезе

Кандидат је пошао од главне хипотезе да је раздобље између два свјетска рата, тј. од 1918. до 1941. године, био један од најповољнијих периода у историји Бање Луке, током којег је град имао веома занимљив, садржајан и динамичан успон. Кандидат као помоћне хипотезе истиче да је током периода југословенске краљевине у Бањој Луци било активно неколико десетина друштава и клубова, различитог карактера и програмских циљева и да су они, на свој специфичан начин, употребљавали динамику градског живота.

Кандидат је, на основу главне и помоћних хипотеза, поставио сљедећи оквирни садржај:

- Предговор
- Уводни дио: преглед историје Бање Луке до 1918. (са посебним освртом на друштва и клубове у аустроугарском периоду)
- Опште прилике у југословенској држави (1918–1941)
- Бања Лука и Босанска Крајина у Краљевини СХС / Југославији (1918–1941)
- Просвјетна и културна друштва
- Хуманитарна друштва
- Друштва националних мањина
- Спортски клубови
- Остала друштва и клубови
- Судбина друштава и клубова након 1941.
- Закључак
- Извори и литература

Хипотезе истраживања су јасно дефинисане?

ДА

НЕ

IV.6 Очекивани резултати хипотезе

Савладавањем обимне архивске грађе, у сврху научног одговора на питања формулисана предложеним хипотезама, односно поглављима, мр Зоран Пејашиновић треба да пружи детаљан одговор на суштинско питање: у каквим је околностима текао друштвени и културни живот Бање Луке и њених грађана организованих у бројна друштва и клубове, и у којој мјери су та удружења утицала на развој града? Пред кандидатом се поставља задатак, како проналажења нових, тако и „новог читања“ старих, односно познатих извора. Кандидат треба да објасни смисао оснивања појединачних друштава и клубова у Бањој Луци и да пружи анализу њиховог рада и структуре чланства. Од кандидата се очекује да покаже у којој мјери је рад друштава и клубова у Бањој Луци био у сагласју са доминантном идеологијом и политичким приликама, а колико су појединачна друштва и клубови дјеловали опозиционо. Резултати хипотеза које је кандидат поставио треба да пруже и упоредну анализу дјеловања друштава и клубова у Бањој Луци са сродним удружењима на државном нивоу, како би биле утврђено оно што им је било заједничко, али и специфичности локалне средине.

Очекивани резултати представљају значајан научни допринос? **ДА** **НЕ**

IV.7 План рада и временска динамика

Кандидат ће завршити главину архивских истраживања до средине 2018, а потом ће приступити обради прикупљених података, што може да буде окончано, зависно од кандидатове посвећености раду на предложеној докторској дисертацији, до краја 2018. Током 2019. могуће је очекивати прву верзију рукописа, након синтезе и експозиције, па би могуће исправке и допуне, односно завршни радови на тексту могли бити окончани у првој половини 2020. године.

План рада и временска динамика су одговарајући? **ДА** **НЕ**

IV.8 Метод и узорак истраживања

Историјски извори за историју Бање Луке у периоду између два светска рата, као и друштава и клубова која су у њој дјеловали, налазе се у сљедећим архивима:

- Архив Републике Српске, Бања Лука
- Архив Босне и Херцеговине, Сарајево
- Архив Југославије, Београд
- Архив Српске академије наука и уметности, Београд

Такође, дио извора релевантних за предложену тему налази се и у Музеју Републике Српске у Бањој Луци.

Архивска грађа је обимна и углавном сређена, разврстана у неколико архивских фондова и збирки. Њено коришћење олакшавају информативна средства разног типа, од систематског прегледа фондова и збирки до аналитичког инвентара. Кандидат ће податке црпјети из неколико стотина, а можда и неколико хиљада докумената, неједнаког значаја за тему истраживања.

Метод и узорак су одговарајући? **ДА** **НЕ**

IV.9 Мјесто, лабораторија и опрема за експериментални рад

Методологија историјских истраживања подразумијева рад у архивима и библиотекама, а у конкретном случају у Бањој Луци, Београду и Сарајеву. Опрема за рад на прикупљању података из историјских докумената састоји се од оловке, папира за писање, фотоапарата за фотографисање докумената (тамо где је то дозвољено) и апарата за фотокопирање, чије услуге истраживачи обично могу да користе у архивима.

Услови за експериментали рад су одговарајући? ДА НЕ

IV.10 Методе обраде података

Методологија историјских истраживања захтијева од истраживача: прикупљање извора и њихов одабир сходно значају за тему, затим њихово подвргавање критичкој обради (спољној и унутрашњој), њихово груписање према међусобној узрочно-посљедичној повезаности, како би на крају била написана поглавља, као организоване цјелине, и изведени нови и оригинални закључци и на тај начин био дат конкретан допринос историографији о Бањој Луци и националној историји савременог доба. Сав рад на изворима и литератури био би обављен кроз њихово детаљно ишчитавање, у зависности од значаја информација, и вођење забиљешки, у форми која би омогућила њихово лакше коришћење кад се коначно приступи синтези, односно експозицији, као финалним етапама историјске методологије.

Предложене методе су одговарајући? ДА НЕ

V ЗАКЉУЧАК

Кандидат је подобан	<u>ДА</u>	<u>НЕ</u>
Тема је подобна	<u>ДА</u>	<u>НЕ</u>

Образложение:

Зоран Пејашиновић (Бања Лука 1968), дипломирао је и магистрирао историју. Радио је као професор историје у Гимназији у Бањој Луци (2000–2009), а од 2009. је директор Гимназије. Објавио је једну научну монографију и неколико научних и прегледних радова. Од 1997. сарадник је Матице српске на пројекту *Српски биографски речник*. Један је од оснивача и потпредсједник Друштва чланова Матице српске у Републици Српској. Својим досадашњим научноистраживачким радом Зоран Пејашиновић показао је одлично познавање историјске методологије и веома солидно познавање историје Бање Луке и Босанске Крајине. Комисија сматра да он посједује одговарајуће научне и стручне квалификације, да су његове претпоставке у вези са пријављеном дисертацијом тачне и да је предложена методологија сасвим адекватна. Након увида у достављену документацију, након анализе релевантних података о аутору и анализе приложеног образложења теме, Комисија је закључила да је mr Зоран Пејашиновић испунио све правне, научне и стручне услове да приступи изради докторске дисертације из историје. Предложена тема је историографски важна, научно релевантна и добро методолошки концептуализована. Комисија

сматра да су подобни и тема и кандидат за израду докторске дисертације. Због свега наведеног, Комисија има част да предложи Наставно-научном вијећу Филозофског факултета и Сенату Универзитета у Бањој Луци да прихвате тему **Бањалучка друштва и клубови (1918–1941)** и одобри њену израду кандидату **mr Зорану Пејашиновићу**.

Датум: 15. мај 2017.

Горан Латиновић

Др Горан Латиновић, доцент Филозофског факултета Универзитета у Бањој Луци, ужа научна област: Национална историја, предсједник Комисије.

Слободан Ђелица

Др Слободан Ђелица, ванредни професор Филозофског факултета Универзитета у Новом Саду, ужа научна област: Историја Југославије, члан Комисије.

Драгиша Васић

Др Драгиша Васић, доцент Филозофског факултета Универзитета у Бањој Луци, ужа научна област: Помоћне историјске науке, члан Комисије.